Q. D. B. V.

47

De

COMMODATO

Exercitationem Juridicam,

Sub Præsidio

DN. CASPARIS ZIEGLERI,

J. U. D. Consiliarii Electoralis Saxonici & Facultatis Juridicæ Ordinarii, &c.

Patroni sui ac Promotoris ætatem devenerandi,

Publicæ disquisitioni subjicit

JOHAN. HEINRICUS REINHARD,

Lipsiens. Misn.

In Auditorio JCtorum,

Horis consuetis,

Ad diem 27. Septembris.

****

WITTENBERGÆ,

Typis Christiani Schrödteri.

Anno clↃ Ↄc LXXIX.

I. N. D. N. J. C.

THES. I.

Commodatum dicitur vel à Vocabulo commodum, per productionem, vel quod cum modô detur.

II.

Imò verò est ipsum participium à verbo commodo, substantivi significatum gerens.

III.

Non tamen hic sumitur materialiter & objectivè pro re occupatâ, uti in *l. 3. §. 3. l. 5. pr. h. t.*

IV.

Sed formaliter & operativè pro re occupante, h. e. ipsô contractu, uti in *l. 5. §. 2. in f. l. 17. pr. h. t.*

V.

Et definitur quod sit Contractus, quô res gratis traditur, certi usus gratiâ, ut eô finitô in specie restituatur:

VI.

Quæ definitio ſubſtantialia hujus Contractus continet omnia.

VII.

Vocantur autem ſubſtantialia, quæ eſſentiam cujusque Contractus ingrediuntur, & conſtituunt. *l. 72. de contr. empt.*

VIII.

Quæque arbitrio contrahentium non ſuccumbunt. *l. 38. ff. de pact. l. 27. de R. I.*

IX.

Sed à lege concepta & ordinata ſunt.

X.

Primum ſubſtantiale commodati eſt ipſum genus, quod eſt CONTRACTUS. *l. 5. §. 2. h. t.*

XI.

Contractus autem ſine conſenſu eſſe nequit. *l. 5. §. 3. de pact.*

XII.

Et nequit igitur commodatum.

XIII.

Unde nec conſiſtit in perſonâ eorum, qui vel conſentire non poſſunt, vel in jure pro conſentientibus non habentur.

XIV.

Ut ſunt infans, quia nullum habet intellectum. *§. 10. I. de inut. ſtip.*

XV.

Pupillus ſine autoritate tutoris. *l. 1. §. 2. h. t.* niſi locupletior factus fuerit. *l. 3. eod.*

Furi-

XVI.

Furiosus. *l. 2. h. t. l. 40. de R. I.*

XVII.

Prodigus. *arg. l. 6. de V. O. l. 40. de R. I.*

XVIII.

Sed & servi consensus jure civili non attenditur. *l. 22. de R. I. l. 43. de O. & A.* Prætor autem attendit, & actionem de peculio adversus dominum concedit. *l. 3. §. 4. h. t.*

XIX.

Secundum substantiale commodati exprimitur verbis, quo RES TRADITUR.

XX.

Nec enim consensu absolvitur hic contractus.

XXI.

Sed obligationem tum demum producit, quando res tradita est.

XXII.

Unde re obligari dicitur commodatarius. *§. 2. Inst. Q. M. R. C. O. l. 1. §. 3. de O. & A.*

XXIII.

Et Contractus ipse hinc dicitur realis,

XXIV.

Res illa propria, an aliena sit; nihil interest. *l. 15. h. t.*

XXV.

Habet enim etiam fur & prædo si commodaverit, commodati actionem. *l. 16. h. t.*

XXVI.

Cave autem per traditionem intelligas eam, quam interpretatur Imperator. §. *40. I. de R. D.*

XXVII.

Illa enim eſt modus acquirendi & transferendi dominii. *l. 20. C. de pact. l. 15. l. 27. C. de R. V.*

XXVIII.

Hæc autem nec dominium transfert. *l. 8. l. 9. h. t.*

XXIX.

Nec poſſeſſionem. *ibid.*

XXX.

Sed ſolum uſum.

XXXI.

Id quod tertium eſt ſubſtantiale verbis, CERTI USUS GRATIA contentum.

XXXII.

Exprimitur eô ipſa commodati forma, & differentia ſpecifica.

XXXIII.

Ex fine enim commerciorum ſpecies conſtituuntur.

XXXIV.

Et per hunc diſtingvitur à reliquis contractibus realibus.

XXXV.

In mutuô enim res traditur non ad utendum, ſed ad abutendum, translatô ſcilicet dominiô. *pr. Inſt. Q. M. R. C. O. l. 2. ff. de R. C.*

XXXVI.

In depositô res traditur ad custodiendum, *§. 3. I. eod. l. 1. pr. ff. deposit:*

XXXVII.

In pignore propter contractus fidem, & restituendæ rei vinculum. *l. 9. §. f. de supell. leg.*

XXXVIII.

At in commodatô res traditur ad utendum.

XXXIX

Et quidem traditur ad usum certum.

XL.

Sicut enim voluntatis & officii magis, quam necessitatis est commodare: ita modum commodati finemq; præscribere, ejus est, qui beneficium tribuit. *l. 17. §. 3. h. t.*

XLI.

Aliud est in precariô, quô quidem & ipsô res utenda datur & gratis, sed simpliciter, non ad usum certum.

XLII.

Et idcircô precarium utendum conceditur tamdiu, quamdiu is, qui concessit, patitur. *l. 1. pr. & l. 2. §. 2. de precar:*

XLIII.

Quin si ad certum tempus concessum est aliquid precariô, revocare id licêt etiam ante istud tempus. *l. 12. de precar:*

XLIV.

Sed in commodato hoc non licet, quippe quod usu

usu semel præscriptô in mutuas convertitur præstationes. *l. 17. §. 3. h. t.*

XLV.

Tempus autem vel expreßè adjicitur à commodante, vel tacitè.

XLVI.

Hoc fieri intelligitur tùm, quando usui temporis aliquod spatium inest. e. g. Commodatio libri ad describendum.

XLVII.

Et hôc casu ad arbitrium judicis recurri solet, *arg. l. 137. §. 2. ff. de V. O.*

XLVIII.

Circa usum verò rei commodatæ apprimè notetur id, quod debeat esse gratuitus. §. *2. Inst. Q. M. R. C. O.*

XLIX.

Si gratuitus non fuerit, neq; commodatum id erit, sed alius aliquis contractus. *l. 5. §. 12. h. t.*

L.

Si enim merces intervenerit, eaq; certa, erit locatio conductio. *pr. I. de locat. cond.*

LI.

Si incerta, & quæ postea constitui debeat, erit contractus innominatus. §. *1. eod.*

LII.

Si alia aliqua res, itidem contractus erit innominatus. §. *2. eod. l. 17. §. 3. de præscr. Verb.*

LIII.

Honorariô tamen vel promißô vel solutô naturam

ram hujus contractus non immutari, Doctores colligunt ex *l. 2. §. 24. ff. de vi bon. rapt. l. 6. pr. ff. mandat*

LIV.

Hactenus de Substantialibus Commodati, pergimus ad naturalia.

LV.

Ea sunt vel interna & inseparabilia, quæ immediatè ex constitutione subjecti fluunt, & ipsi perpetuò atq; immutabiliter cohærent.

LVI.

Vel externa & separabilia, quæ ex consuetudine adsunt, ita tamen, ut arbitrio contrahentium permittantur.

LVII.

Ad naturalia interna pertinet I. Dominii & possessionis ex parte commodantis retentio. *l. 8. l. 9. b. t.*

LVIII.

Fluit hoc ex substantiali illò, quod usus tantum transeat ad commodatarium.

LIX.

Atqui usus intelligitur seorsim extra dominium.

LX.

Quarumcunque ergò rerum potest esse usus citra consumtionem, illæ possunt commodari cæteris paribus.

LXI.

Commodantur enim species & corpora. *l. 2. pr. de R. C.*

LXII.

Quandoque etiam res incorporales. *§.1. Inst. de usu & hab. l. 1. §. 1. ff. h. t. conf. l. 3. l. 8. §. 5. l. 15. §. 2. ff. de precar.*

LXIII.

Si quæ autem res usu consumitur, commodari ea nequit, *l. 3. §. f. h. t.*

LXIV.

Consumi autem non potest, nisi translatò dominiò.

LXV.

Commodati tamen speciem habet, si ea ad pompam vel ostentationem accipiatur, aut etiam dicis gratia tradatur. *l. 3. & 4. h. t.*

LXVI.

Ad ea verò, quæ usu consumuntur, non refero illa, quæ longiori usu atteruntur, & detritu deteriora fiunt, ut sunt vestimenta.

LXVII.

In his enim commodatum consistit. *l. 5. §. 8. h. t. add. l. 10. l. ult. h. t.*

LXVIII.

Ad naturalia interna refertur 1. quod usus determinatus utrumque contrahentem obliget. *l. 17. §. 3. h. t.*

LXIX.

Et commodans quidem rem commodatam intempestivè, & nondum finitò tempore, aut usu repetere nequit; *d. l. 17. §. 3.*

Etiamsi

LXX

Etiamsi diem suum obierit intereà commodatarius.

LXXI.

Commodatarius autem potest quidem etiam anticipandò rem restituere, & re etiam prorsus non uti.

LXXII.

Sed non potest aliter uti, quàm convenit.

LXXIII.

Quin imò & qui aliàs re commodatà utitur, non solum commodati, verùm furti quoque tenetur, *l. 5 §. 8. h.t. l. 54. §. 1. ff. de furt.*

LXXIV.

Si tamen se intelligat id invitò dominò facere. *§. 7. I. de obl. quæ ex del. nasc.*

LXXV.

Et lucrandi animum habuerit. *§. 1. Inst. de obl. quæ ex del. nasc.*

LXXVI.

Quod si verò talem non habeat, & vel ex necessitate per longius tempus re commodatà utatur, vel id non invitò dominò fieri pervasum habeat, extra crimen erit. *§. 7. Inst. eod.*

LXXVII.

Tertium naturale internum est, quod restitutio rei fieri debeat in specie. *l. 2. de R. C. l. 1. §. 3. de O. & A.*

LXXVIII.

Et restituenda quidem est in eàdem bonitate.

LXXIX.

Non enim videtur reddita, quæ deterior facta redditur: *l. 3. §. 1. h. t.*

XXC.

Nisi ipse commodans in talem usum concessit, ex quô res probabiliter fieri potuit deterior: *l. 10. l. ult. h. t.*

XXCI.

Quod si æstimatò res commodata fuerit, ea si extat, nihilominus restituenda est.

XXCII.

Nisi ad hoc facta fuerit æstimatio, ut emptio inducatur.

XXCIII.

Sed tùm degenerat contractus.

XXCIV.

Aliàs enim æstimatio contractui subjecta non plus operatur, quam natura contractus pati potest.

XXCV.

Et ideò tantûm facta creditur æstimatio, ut si culpâ commodatarii res pereat, clarè & sine lite cognoscatur, quid præstare debeat commodatarius. *Costal. ad l. 10. ff. de Jur. dot. Theming. decis. 31. n. 24. seq. Franzk. h. t. n. 44. Bachov. in Tr. h. t. pag. 919.*

XXCVI.

Ad naturalia porro externa sive separabilia refero, quod commodatum plerunque fiat in utilitatem Commodatarii. *l. 5. §. 2. h. t.*

Idque

XXCVII.

Idque in dubiô ita factum præsumitur. *Mascard. de probat. concl. 327. n. 1.*

XXCVIII.

Rarò enim res commodatur in utilitatem solius commodantis. *d. l. 5. §. 10.*

XXCIX.

Quandoque tamen respicit commodum utriusq; *l. 18. pr. h. t.*

XC.

Et ex hôc fluit naturale externum secundum, quod consistit in præstatione culpæ. *l. 5. §. 2. h. t.*

XCI.

Uti enim commodatum plerunque concernit commodum commodatarii; sic plerumque etiam præstatur ab eô culpa levissima. *d. l. 5. §. 2. l. 18. h. t. l. 1. §. 4. de O. & A.*

XCII.

Ita ut hôc casu commodatarius res commodatas ortô, e. g. incendiô propriis suis præferre teneatur. *l. 5. §. 4. h. t. l. 3. de peric. & comm. rei vend.*

XCIII.

Quod tamen limitant Doctores, si res commodata vilior, propria pretiosior sit. *Lauterb. h. t. §. 2. n. 5.*

XCIV.

Si verò solius commodantis gratiâ res commodatur, solus à commodatariô præstatur dolus. *d. l. 5. §. 10. l. 10. §. 1. l. 12. h. t.*

XCV.

Ubi denique utriusque utilitas vertitur, culpa præstatur levis. *l.18.pr.h.t.*

XCVI.

Sed hæc ita, nisi si quid nominatim convenit, vel plùs, vel minùs. *l.23. de R. I.*

XCVII.

Sunt enim pacta ejusmodi contractuum accidentalia.

XCVIII.

Quibus substantialia quidem & naturalia interna mutari nequeunt, possunt tamen naturalia externa.

XCIX.

Accidentalia hæc pro arbitriô contrahentium adjici possunt.

C.

Et tùm legem dant contractui. *d. l. 23. de R. I. l. 1. §. 6. depos.*

CI.

Sed hæc pactio ne dolus præstetur rata nunquam est. *l. 17. h. t. l. 1. §. 7. depos.*

CII.

Casus verò fortuitus regulariter nec aliàs, nec in commodatô præstatur. *l. 18. h.t. l. 2. §. 7. de administr. rer. ad civ. pert.*

CIII.

Præstatur tamen, quando causam damno præbuit Commodatarius vel culpâ suâ vel morâ. *l. 5. de R.C. l. 1. §. 4. de O. & A. l. 5. §. 4. h.t.*

Pertinet

CIV.

Pertinet hùc, quàndò aliter utitur commodatarius re commodatâ, quàm convenit. *l.5.* §.*7. h.t.*

CV.

Præstatur etiam, quando omne periculum in se suscepit commodatarius. *l.1. C. h.t.*

CVI.

Item, quando res commodata fuit æstimato, *l.5.* §.*3. h.t.*

CVII.

Sed hoc tùm demùm, quando æstimationem se præstiturum recepit accipiens. *d.l.5.*§.*3.*

CVIII.

Atque hôc casu commodati fines exceduntur, uti suprà jam dixi.

CIX.

Est enim talis æstimatio similis emptioni.

CX.

Et non esset, si non expressè ita convenisset.

CXI.

Quæ enim citra conventionem de æstimatione præstanda fit æstimatio, ideò facta in commodatò creditur, ut in eventum rei culpâ deperditæ expeditior esset actio & executio.

CXII.

Et sic igitur non frustra ea fit, nec in vanum.

Quod

CXIII.

Quod verentes Salicetus, Mozzius, Dn. Franzkius, & alii, culpæ alias præstandæ propter æstimationem adjectam gradum addunt ulteriorem.

CXIV.

A quibus tamen nostrô judiciô rectius discedunt Costalius, Caroccius, Perez, & cum iis plures.

CXV.

Ex hôc contractu nascitur actio directa, & contraria. *l.1.l.17.§.1.l.18.§.f.h.t.*

CVI.

Illa datur commodanti, adversus commodatarium, & nascitur statim & rectà ex ipsô contractu.

CXVII.

Hæc datur commodatario adversus commodantem, & nascitur quasi ex postfactô, ut scilicet indemnis præstetur.

CXVIII.

Directa persequitur ipsam rem.

CXIX.

Quæ aut extat, aut periit.

CXX.

Si extat, aut integra ea invenitur, aut alterata, & corrupta, seu deteriorata.

CXXI.

Si integra est, restituenda est præcisè.

CXXII.

Nec objici potest compensatio. *l. fin. C. h.t.*

Retineri

CXXIII.

Retineri tamen poteſt res commodata propter impenſas jure quôdam pignoris. *l. 15. l. 59. ff. de furt.*

CXXIV.

Etiamita, ut adverſus dominum, ſi eam ſubripiat, detur actio furti. *d. l. 15.*

CXXV.

Quando autem reſtituitur, reſtituenda eſt cum acceſſionibus & fructibus. *l. 5. §. 9. h. t. l. 38. §. 10. de uſur.*

CXXVI.

Eſt enim hæc actio bonæ fidei, quæ perſequitur id, quicquid alter alteri ex æquô & bonô præſtare debet. *§. 28. I. de act.*

CXXVII.

Et per conſequens ad repetendum acceſſorium non opus eſt aliâ aliquâ actione.

CXXVIII.

Quod ſi commodatarius tam contumax eſt, ut reſtituere rem nolit, poteſt ab Actore in litem etiam ex affectione jurari. *l. 2. §. 1. l. 8. de in lit. jur.*

CXXIX.

Si res commodata deterior facta eſt, deterioratio illa eſt vel gravior, vel levior.

CXXX.

Si gravior & talis, quæ uſum rei impediat, æſtimatio potius præſtanda eſt.

CXXXI.

Si levior, reſtituenda eſt res, ſed ita, ut ſimul quod intereſt præſtetur.

CXXXII.

Si prorsus periit, periit aut casu fortuitò, aut culpâ commodatarii, aut dolô ejusdem.

CXXXIII.

Si dolô Commodatarii, conceditur commodanti juramentum in litem affectionis. *l. 2. §. 2. de in lit. jur.*

CXXXIV.

Si culpâ, tum interest, an perierit ante litem contestatam, an post eam.

CXXXV.

Si ante litem contestatam periit, locum habet juramentum in litem veritatis. *arg. l. 5. §. 4. de in lit. jur.*

CXXXVI.

Si post litem contestatam, præstanda est æstimatio. *l. 17. §. f. h. t.*

CXXXVII.

Et ea facienda est â judice.

CXXXVIII.

Ita scilicet ut rei judicandæ tempus, quanti res sit, observetur. *l. 3. §. 2. h. t.*

CXXXIX.

Si nulla culpa intercessit, non tenetur commodatarius. *l. 10. pr. l. f. ff. h. t.*

CXL.

Multò minùs si res perierit casu fortuitò. *l. 18. pr. h. t.*

CXLI.

Datur Actio directa etiam adversus hæredes.

Et qui-

CXLII.

Et quidem si plures fuerint, pro portione hæreditariâ. *l.3. §.3.ff.h.t.*

CXLIII.

Nisi unus habeat facultatem totius rei restituendæ. *ibid.*

CXLIV.

Aut ex suô factô conveniatur. *l.17. §.2. h.t.*

CXLV.

Si pluribus res commodata fuerit, pro ratâ illi tenentur. *l.21. §.f. ff.h.t.*

CXLVI.

Nisi singulorum fidem in solidum secutus fuerit commodator. *l.5. §.f. h.t.*

CXLVII.

Sequitur de actione CONTRARIA, quæ datur commodatario,

CXLVIII.

Vel quando usus rei à commodante interversus, aut intempestivè revocatus est. *l.17. §.3. h.t.*

CXLIX.

Vel quando non commodatur res, quæ debuit commodari, ut si vitiosa fuerit, & usum minus præbeat congruum. *l.17. §.3. l.18. §.3. l.22. h.t.*

CL.

Vel quando commodans cum commodatarii damnô in lucrô ex re commodatâ versatur, vel quando post acceptum pretium, rem quoque ipsam recipit. *l.17. §.5. & l.21. h.t.*

Quô ta-

CLI.

Quò tamen casu commodatario datur etiam rei vindicatio, sed quæ commodanti non relinquit integrum, an rem, an pretium restituere velit. *l. 63. de R. V.*

CLII.

Quod tamen facit Actio commodati contraria. *l. 17. §. 5. h. t.*

CLIII.

Vel tandem quando impensæ in rem commodatam factæ sunt necessariæ, *l. 18. §. 2. h. t.*

CLIV.

Quibus tamen connumeranda non sunt cibaria, & modica alia impendia. *l. 18. §. 2. ff. h. t.*

DEO SIT GLORIA!

TANTUM.

